

5.4. Շրջակա միջավայրի 2019 թվականի մայիս ամսվա աղտոտվածության մշտադիտարկում

5.4.1. Բնակավայրերի օդային ավազանի որակի մշտադիտարկում: Ըստ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության տեղեկատվության, 2019թ. մայիս ամսվա ՀՀ բնակավայրերի օդային ավազանի որակի մշտադիտարկման արդյունքները ներկայացվում են ստորև.

Դիտարկման համակարգում ընդգրկված ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդի որակի ցուցանիշները, 2019թ. մայիս

	Դիտակայանների և դիտակետերի քանակը, <i>միավոր</i>	Վերահսկվող նյութերը	Փորձանմուշ- ների քանակը, <i>միավոր</i>	Վերահսկվող նյութերի կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից
ք.Երևան	47	ընդհանուր փոշի	12 618	1.3 անգամ
		ծծմբի երկօքսիդ		ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի օքսիդներ		
		ածխածնի մոնօքսիդ		
		գետնամերձ օզոն		
ք.Գյումրի	25	ընդհանուր փոշի	170	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ծծմբի երկօքսիդ		
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Վանաձոր	27	ընդհանուր փոշի	468	1.2 անգամ
		ծծմբի երկօքսիդ		1.1 անգամ
		ազոտի երկօքսիդ		ՀՀ նորմայի սահմանում
ք.Ալավերդի	45	ընդհանուր փոշի	11 212	...
		ծծմբի երկօքսիդ		ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի օքսիդներ		
		ածխածնի մոնօքսիդ		
ք.Հրազդան	18	ընդհանուր փոշի	213	1.6 անգամ
		ծծմբի երկօքսիդ		ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Արարատ	13	ընդհանուր փոշի	127	1.1 անգամ
		ծծմբի երկօքսիդ		ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Կապան	11	ծծմբի երկօքսիդ	22	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Քաջարան	15	ծծմբի երկօքսիդ	30	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Չարենցավան	10	ծծմբի երկօքսիդ	79	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի երկօքսիդ		
ք.Ծաղկաձոր	15	ընդհանուր փոշի	205	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ծծմբի երկօքսիդ		
		ազոտի երկօքսիդ		
գ.Ամբերդ	1	ամոնիակ	31	ՀՀ նորմայի սահմանում
		ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, նիտրատ իոն	87	...
		քլոր, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոններ և 21 քիմիական տարրեր	31	

Շաղկաձոր քաղաքի տեղումներում (անձրև) վերահսկվող որոշ նյութերի պարունակությունը, 2019թ. մայիս

մգ/լ

Նմուշառման ամսաթիվը	Ցուցանիշներ						
	ջրածնային ցուցիչ (pH)	տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՄիմ/սմ)	սուլֆատ իոն	քլորիդ իոն	նիտրատ իոն	ֆտորիդ իոն	ամոնիում իոն
03-04	6.41	25.3	3.21	0.66	2.73	<0.005	1.849
04-05	6.44	10.4	1.02	0.22	1.25	<0.005	0.762
05-06	6.09	6.30	0.47	0.18	0.43	<0.005	0.301
11-12	6.85	34.1	2.47	1.09	3.78	<0.005	2.447
22-23	6.71	19.1	1.67	0.35	1.66	<0.005	1.820
24-25	6.82	24.3	1.95	1.13	2.01	<0.005	1.642

Ամբերդ գյուղի կայանի հարակից տարածքի տեղումներում (անձրև) վերահսկվող որոշ նյութերի պարունակությունը, 2019թ. մայիս

մգ/լ

Նմուշառման ամսաթիվը	Ցուցանիշներ						
	ջրածնային ցուցիչ (pH)	տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՄիմ/սմ)	սուլֆատ իոն	քլորիդ իոն	նիտրատ իոն	ֆտորիդ իոն	ամոնիում իոն
02-03	6.696	27.7	0.952	2.030	1.399	<0.005	2.042
04-05	6.240	10.5	0.829	2.253	1.562	<0.005	0.733
07	6.886	14.4	1.343	2.180	0.727	<0.005	1.496
19	7.090	44.1	0.233	0.398	4.692	<0.005	3.027
20	6.474	14.8	2.957	0.285	1.346	<0.005	1.341
21	6.442	14.0	4.607	0.927	1.714	<0.005	1.267
22	6.993	40.8	4.588	0.601	3.124	<0.005	3.331

5.4.2. Մակերևութային ջրերի որակի մշտադիտարկում: 2019թ. մայիս ամսվա մակերևութային ջրերի որակի մշտադիտարկման արդյունքները բերվում են ստորև աղյուսակներում.

ՀՀ գետավազանային ջրերի քիմիական կարգավիճակն ըստ վերահսկվող նյութերի, 2019թ. մայիս

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հյուսիսային	Դեբեդ	Փամբակ	1	Խնկոյան գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Երկաթ, բերիլիում
			2	ք.Սպիտակից 0.5 կմ ներքև	3	3	Երկաթ, բերիլիում, կախյալ նյութեր
			3	ք.Վանաձորից 0.6 կմ վերև	3	3	Երկաթ, կախյալ նյութեր
			4	ք.Վանաձորից 4.5 կմ ներքև	3 4	4	Ֆոսֆատ իոն Երկաթ
		Դեբեդ	5	Մարցիգետ գետի թափման կետից 0.5 կմ ներքև	3	3	Երկաթ, կախյալ նյութեր
			6	ք.Այրուսից 0.5 կմ վերև	3 4	4	Մոլիբդեն Երկաթ, կախյալ նյութեր
			7	ՀՀ պետական սահմանի մոտ	3 4	4	Մոլիբդեն Երկաթ, կախյալ նյութեր
		Չորագետ	8	ք.Ստեփանավանից 0.5 կմ վերև	3	3	Երկաթ
			10	Գետաբերան	3	3	Երկաթ
		Տաշիր	11	Միխայելովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	3 4	4	Երկաթ ԹՔՊ
			12	Սարատովկա գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, կախյալ նյութեր

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀՍՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հյուսիսային	Դեբեդ	Սարցիգետ	13	Գետաբերան	3	3	Երկաթ, կախյալ նյութեր
		Ախթալա	14	Գետաբերան	3	5	Ցինկ, երկաթ, կալցիում, բերիլիում
					4		Կադմիում, կոբալտ, սուլֆատ իոն, կախյալ նյութեր
					5		Պղինձ, մանգան
		Գարգառ	210	Ակունք	2	2	-
			342	Գետաբերան	3	3	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ
		Շնող	343	Գետաբերան	3	5	Կախյալ նյութեր
					4		Երկաթ
					5		Պղինձ, մոլիբդեն
		Աղստև	15	ք.Դիլիջանից 1.2 կմ վերև	2	2	-
			16	ք.Դիլիջանից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
			17	ք.Իջևանից 2 կմ վերև	3	5	Ֆոսֆատ իոն
					4		Երկաթ
					5		Կախյալ նյութեր
			18	ք.Իջևանից 3 կմ ներքև	3	5	Ֆոսֆատ իոն
		4			Երկաթ		
		5			Կախյալ նյութեր		
		19	Վահան գյուղից 0.5 կմ վերև	4	4	Երկաթ, կախյալ նյութեր	
		Գետիկ	20	Գետաբերան	4	4	Երկաթ, կախյալ նյութեր
Ախուրյան	Ախուրյան		32	Ամասիա գյուղից 1 կմ ներքև	3	4	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն
					4		Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր
					3		Մոլիբդեն
					4		Երկաթ
		33	ք.Գյումրիից 0.8 կմ վերև	3	5	Կախյալ նյութեր	
				4		Երկաթ	
				5		Կախյալ նյութեր	
		34	ք.Գյումրիից 5 կմ ներքև	3	3	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ նյութեր	
		35	Բազարան գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	4	Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	
				4		Մանգան, կախյալ նյութեր	
Աջոցք	36	Մուսայելյան գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-		
		37	Գետաբերան	3	3	Արսեն, երկաթ	
Կարկաչուն	38	Գետաբերան	3	5	Ամոնիում իոն, երկաթ, նատրիում, բոր, սուլֆատ իոն, ընդհանուր լուծված աղեր		
			4		Մոլիբդեն, կալիում		
			5		Լուծված թթվածին, ԹԿՊ, ԹՔՊ ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ նյութեր		
Հրազդան	Քասախ	Քասախ	43	ք.Ապարանից 0.5 կմ վերև	3	3	Երկաթ
			44	ք.Ապարանից 0.5 կմ ներքև	3	3	Երկաթ
			45	ք.Աշտարակից 1 կմ վերև	3	3	Վանադիում, երկաթ
			46	ք.Աշտարակից 3.5 կմ ներքև	3	3	Վանադիում, երկաթ
		47	Գետաբերան	3	3	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կալիում	
		Գեղարոտ	48	Արագած գյուղից 0.5 կմ վերև	3	5	Ցինկ, նիկել, երկաթ, բոր
					5		Մանգան, կոբալտ
		49	Գետաբերան	3	4	Նիտրիտ իոն, երկաթ, կալիում, ընդհանուր անօրգանական ազոտ	
4	Նիտրատ իոն						
3	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ						
Շաղվարդ	50	Փարպի գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	4	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ		
					4	Վանադիում	

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը	
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական		
Սևան	Ջկնագետ	Ջկնագետ	60	Սեմյոնովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Լուծված թթվածին	
			61	Գետաբերան	3	3	Լուծված թթվածին	
	Մասրիկ	Մասրիկ	62	Վերին Շորժա գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Վանադիում	
			63	Գետաբերան	3	4	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, կախյալ նյութեր Վանադիում, կոբալտ, ծարիր	
	Սոթք	Սոթք	64	Սոթք գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
			65	Գետաբերան	3	4	Ալյումին Լուծված թթվածին, բերիլիում	
	Վարդենիսի լեռներից սկսվող գետեր	Կարճաղբյուր	66	Ախարաձոր գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
			67	Գետաբերան	2	2	-	
		Մարտունի	69	Վարդենիկ գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Մանգան, ալյումին	
			70	Գետաբերան	3	3	Մանգան, ալյումին	
	Գեղամա լեռներից սկսվող գետեր	Արգիճի	73	Լեռնահովիտ գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Երկաթ	
			74	Գետաբերան	3	3	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, երկաթ	
		Գավառագետ	75	Ծակքար	Գետաբերան	3	3	Երկաթ
			76	Շողվակ	Գետաբերան	3	3	Լուծված թթվածին, երկաթ
	Արարատյան	Վեղի	Վեղի	80	Ուրցաձոր գյուղից 0.5 կմ վերև	3	5	Մանգան
						4		Երկաթ, ալյումին
		82	ք.Արարատից 6 կմ ներքև	3	5	Մանգան		
				4		Երկաթ, ալյումին		
		83	ք.Ջերմուկից 0.5 կմ վերև	3	3	Երկաթ, ալյումին		
				4		Կոբալտ, երկաթ, ալյումին		
84		ք.Վայքից 0.5 կմ վերև	3	4	Կախյալ նյութեր			
			4		Կախյալ նյութեր			
85		ք.Վայքից 0.5 կմ ներքև	3	4	Երկաթ			
			4		Ալյումին, կախյալ նյութեր			
86		ք.Եղեգնաձորից 0.5 կմ վերև	3	4	Մանգան, երկաթ, ալյումին			
			4		Կախյալ նյութեր			
87		Արենի գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	5	Մանգան, կոբալտ, երկաթ			
			4		Ալյումին			
88		Եղեգիս	Շատին գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	5	Կախյալ նյութեր		
				4		Մանգան, կոբալտ, երկաթ		
5		Ալյումին						
68		Արփա-Սևան ջրատար	Արփա-Սևան ջրատար	68	Ծովինար գյուղից 0.7 կմ վերև	3	3	Լուծված թթվածին, մանգան, երկաթ, ալյումին

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀՍՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հարավային	Մեղրի	Կարճևան	344	Գետաբերան	3	5	Ամոնիում իոն, բերիլիում, նատրիում, սելեն, ծարիր, ընդհանուր լուծված աղեր
					4		ԹՎՊ, ԹՔՊ, վանադիում, կալիում, ալյումին
					5		Լուծված թթվածին, մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, կախյալ նյութեր
		Մեղրիգետ	89	ք.Մեղրիից 0.5 կմ վերև	3	5	Կապար, վանադիում
					4		Երկաթ, ալյումին
					5		Մանգան, կոբալտ, կախյալ նյութեր
	90	Գետաբերան	3	5	Երկաթ, կախյալ նյութեր		
			4		Կոբալտ, ալյումին		
			5		Մանգան		
	Ողջի	Ողջի	91	ք.Քաջարանից 1.7 կմ վերև	3	3	Մանգան, երկաթ, ալյումին, կախյալ նյութեր
					4		Մանգան, կոբալտ, երկաթ, կախյալ նյութեր
			92	ք.Քաջարանից 1.8 կմ ներքև	3	4	Մոլիբդեն, ալյումին
					4		Մոլիբդեն, կոբալտ, երկաթ, կախյալ նյութեր
		93	ք.Կապանից 0.8 կմ վերև	3	4	Ալյումին	
				4		Մոլիբդեն, երկաթ, կախյալ նյութեր	
		94	Կապանի օդանավակայանից 0.5 կմ ներքև	3	5	Պղինձ, ալյումին	
				4		Մանգան, կոբալտ	
				5		Մանգան, կոբալտ	
		Աճանան	346	Աճանան գյուղից 3 կմ վերև	3	3	Երկաթ, ալյումին
	4				Կադմիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն, կախյալ նյութեր		
	347		Գետաբերան	3	5	Նիտրիտ իոն, մանգան, ալյումին, ծարիր	
		4		Մոլիբդեն, վանադիում			
		5		Մոլիբդեն, վանադիում			
	Գեղի	Գեղի	97	Աջաբաջ գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	Ալյումին, կախյալ նյութեր
			98	Գետաբերան	3	3	Ալյումին, կախյալ նյութեր
	Որոտան	Որոտան	99	Գորայք գյուղից 0.5 կմ վերև	3	4	Երկաթ, կախյալ նյութեր
					4		ԹՔՊ
100			ք.Սիսիանից 3 կմ վերև	3	3	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում	
101			ք.Սիսիանից 6 կմ ներքև	3	3	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ նյութեր	
				4		Մոլիբդեն, երկաթ, ալյումին	
102	Տաթև ՀԵԿ-ից 0.5 կմ ներքև	3	4	Բարիում			
		4		Երկաթ			
Սիսիան	Սիսիան	103	Արևիս գյուղից 0.5 կմ վերև	3	4	Ալյումին, կախյալ նյութեր	
				4		Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ալյումին	
		104	Գետաբերան	3	4	Կախյալ նյութեր	
4	Կախյալ նյութեր						
Վարարակ	Վարարակ	106	ք.Գորիսից 3 կմ վերև	3	3	ԹՔՊ, կախյալ նյութեր	
				3		ԹՔՊ, կալցիում, կալիում	
		107	ք.Գորիսից 1.5 կմ ներքև	4	4	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ նյութեր	

ՀՀ ջրամբարների ջրերի քիմիական կարգավիճակն ըստ վերահսկվող նյութերի, 2019թ. մայիս

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Ջրի քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութեր
			ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	3	3	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախյալ նյութեր
Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	3	3	ԹՔՊ
Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	2	2	-
Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	3	3	ԹՔՊ

Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը, 2019թ. մայիս

Դիտակետի համարը	Դիտակետը (հատվածքը)	ՍԹԿ-ն գերազանցող միացությունների կոնցենտրացիաները										
		նիտրիտ իոն, ՍԹԿ= 0.024 մգ/լ	սուլֆատ իոն, ՍԹԿ= 100 մգ/լ	ցինկ, ՍԹԿ= 0.01 մգ/լ	պղինձ, ՍԹԿ= 0.001 մգ/լ	քրոմ, ՍԹԿ= 0.001 մգ/լ	նիկել, ՍԹԿ= 0.01 մգ/լ	մանգան, ՍԹԿ= 0.01 մգ/լ	վանադիում, ՍԹԿ= 0.001 մգ/լ	երկաթ, ՍԹԿ= 0.5 մգ/լ	ալյումին, ՍԹԿ= 0.04 մգ/լ	սելեն, ՍԹԿ= 0.001 մգ/լ
25	Սուրմալու գյուղի դիմաց	-	-	-	21.5	10.1	6.4	41.7	13.1	4.8	73.0	-
29 (համապատասխանում է ՀՄԿ (Հայաստանյան մոնիթորինգի կայան)-1-ին)	ք.Ագարակից 2 կմ հարավ	5.1	1.4	3.2	16.5	9.1	2.8	35.5	24.5	5.3	72.7	2.3
30 (ՀՄԿ-2)	ք.Ագարակից 2.5 կմ հարավ-արևելք	5.3	1.4	-	108.9	8.8	2.3	36.4	25.3	5.8	66.7	2.8
ՀՄԿ-3	Մեղրիգետի թափման կետից վերև	4.4	1.4	1.4	103.8	7.4	2.4	38.4	26.1	6.9	84.1	2.6
ՀՄԿ-6	Շվանիձոր գյուղից ներքև	4.0	1.4	1.7	102.1	10.3	2.8	42.9	38.9	7.4	98.5	3.4